

## SAKSFRAMLEGG

---

Til: Styret for Norges arktiske universitetsmuseum og  
akademi for kunsthøgskolen

Møtedato:

Sak:

### Opprettelse av et bachelorstudium i tradisjonsbåtbygging

#### Innstilling til vedtak:

1. Rapporten fra arbeidet med å utrede grunnlaget for et bachelorstudium i tradisjonsbåtbygging oversendes universitetsdirektøren som en søknad.
2. UMAK-styret ber universitetsdirektøren så raskt som mulig avklare om UMAKs ramme vil bli økt med midler til drift av studieprogrammet og forpliktende forsikringer om framtidig etablering av nødvendig infrastruktur, slik behovet beskrives i søknaden.

For å ferdigstille arbeidet med søknad om opprettelse av et bachelorstudium i tradisjonsbåtbygging og forberedelse av oppstart ber UMAK i tillegg om kr. 500 000 i øremerkede midler.

3. Om pkt. 2 ikke innfris, anser UMAK-styret at forutsetningene for å fortsette arbeidet med studieprogrammet ikke er til stede og videre arbeid med programmet avsluttes

#### Bakgrunn:

10.12.1992 vedtok Universitetsstyret å tilby Gunnar Eldjarn et treårs engasjement i en ikke-eksperimentell stilling ved Norges arktiske universitetsmuseum (heretter UM) (da Tromsø Museum – Institutt for museumsvirksomhet). Ifølge tilsettingsbrevet skulle arbeidsoppgavene være:

1. *Å sikre opprettholdelse av båtbyggerkunsten for fremtidige generasjoner.*
2. *Å dokumentere båtbyggertradisjoner gjennom oppmålinger, intervjuer og praktisk arbeid.*
3. *Å formidle kunnskap om båtbygging og bruk av båten gjennom utstillinger, publikasjoner, bilder, kurs og foredrag.*
4. *Å bidra i undervisningen ved universitetet i studier der handlingsbundet kunnskap er relevant*
5. *Å drive praktisk opplæring av båtbyggere både når det gjelder å ta vare på gamle båter og i*

Engasjementet ble etter 1995 videreført som fast stilling.

I tilsettingsbrevet blir det vist til et initiativ daværende professor i filosofi Jakob Meløe hadde tatt overfor universitetsstyret. I korte trekk var ønsket om tilsetting av Gunnar Eldjarn som båtbygger begrunnet i:

- behovet for å redde og videreføre tradisjonene knyttet til bygging og bruk av Nordlandsbåten, og
- Nordlandsbåtens kultur- og kysthistoriske betydning.

Begge forhold ble da og er i ettertid sett på som å ligge innenfor kjernevirksomheten til Tromsø Museum og Gunnar Eldjarn ble ansett som det som var best egnet til å ivareta oppgaven.

I 2013 ble det avholdt et båtbyggerseminar i Tromsø i regi av [Forbundet KYSTEN](#). På seminaret ble det satt ned ei gruppe for å utrede grunnlaget for opprettelse av et Senter for båtbygging, forskning og opplæring. Gruppen leverte sin rapport i 2014. Her heter det bl.a. under overskriften «UIT - Det arktiske universitet» følgende – side 3:

*Gunnar Eldjarn, tilsatt ved Tromsø Museum Universitetsmuseet, har nordlandsbåten som sitt spesialfelt. I tillegg har han gjennom 40 års utviklet metoder for å analysere materiell kunnskap gjennom byggeprosessen. Med basis i denne omfattende kunnskapen om nordlandsbåtens teknologiske egenskaper og tilpasninger bør det opprettes et senter for båtbygging, forskning og opplæring.*

*UIT sin forankring i nord med en historisk øst-vest relasjon og en kulturblanding som ikke forekommer andre steder i Norge gir en unik mulighet. Universitetet kan påta seg og utforske og fremme kunnskap produsert i nord, samtidig som man kan favne et sirkumpolart perspektiv.*

Om hensikten med å opprette et senter, heter det i rapporten følgende – side 4:

***Senter for båtbygging, forskning og opplæring***

*Med basis i denne omfattende kunnskap om nordlandsbåtens teknologiske egenskaper og tilpasninger bør det opprettes et senter for båtbygging, forskning og opplæring. Senteret vil forske på klinkbyggingstradisjonen i et nasjonalt, nordisk, nordområde- så vel som et internasjonalt perspektiv. Med utgangspunkt i kunnskap om nordlandsbåten kan det utvikles nye metoder for å undersøke andre båters teknologiske og geografiske tilpasning. Dette kan bidra til nye problemstillinger, kunnskapsforståelse og analyseredskaper. Et gjennomgående utviklingsorientert perspektiv har ofte sett tidligere tiders teknologi som avleggs og oversett viktig kunnskap. I lys av dagens miljøsituasjon kan vi studere hvordan velfungerende teknologier ble utviklet med små midler under marginale forhold. Et slikt senter vil være med å sette en standard for arbeidet innenfor tradisjonsbåtbygging i Norge. I tillegg kan det tilby et korrektiv til dagens eksisterende forskning på arkeologisk og kulturhistorisk båtmateriale. Kombinert med et flerfaglig miljø kan det åpne opp for helt nye problemstillinger og perspektiver på materiell og teknologisk forskning. De maritime perspektivene er historisk relevant, men også relevant i dag med et økende behov for nye perspektiv på teknologier som ivaretar miljøet*

Når det gjelder eksempler på oppgaver nevnes på side 4:

- *Kontinuerlig bygging av nordlandsbåt for å ivareta kunnskapssystemet*

- Utvikle metodisk og teoretisk tilnærming til materielle og teknologiske studier
- Forske på hvordan spesialtilpasset teknologi ble utviklet innenfor begrensede ressursrammer og hvordan dette kan bringe inn ny forståelse i et miljø- og bærekraftig perspektiv
- Være pådriver for forskningsbygging hvor nye problemstillinger blir analysert og belyst.
- Bli internasjonalt ledende på forskning på båtbygging i et sirkumpolart perspektiv
- Bidra til at handverket blir overført og ivaretatt.
- Faglig samarbeid med andre aktive båtbyggertradisjoner.

I oktober 2016 ble det avviklet et seminar på Norges arktiske universitetsmuseum (da Tromsø Museum – Universitetsmuseet) med tema «Tradisjonsbåtbygging som universitetsfag». Arrangører var Forbundet KYSTEN og UiT. Rektor Anne Husebekk holdt åpningstalen og viserektor Sveinung Eikeland tok deretter for seg formålet med seminaret. I følge [Forbundet KYSTENs nettsider](#) uttalte rektor Husebekk følgende på seminaret:

*Tradisjonsbåtbyggere anerkjennes for sitt kunnskapsnivå. «Dette er viktig kunnskap vi som universitet ønsker å forvalte inn i framtida», sier rektor Anne Husebekk ved UiT Norges arktiske universitet. «Vi kan opprette et fag ved Norges arktiske universitet på vegne av alle som har interesse for feltet i Norge og med internasjonale samarbeidspartnere. Et breddeuniversitet som vårt er en bra arena for å bruke kunnskapen også i andre sammenhenger», sa hun og fikk hjertelig applaus fra deltakerne på tradisjonsbåtkonferansen i Tromsø.*

I oktober 2018 ble det avholdt en ny konferanse ved universitetsmuseet i regi av Forbundet KYSTEN og UiT. Temaet var «Båter, tradisjon og innovasjon». Rektor Anne Husebekk holdt tidlig på konferansens første dag et innlegg kalt «Visjoner for et masterstudie i tradisjonell trebåtbygging ved UiT Norges Arktiske Universitet». I følge [Forbundet KYSTENs nettsider](#) uttalte rektor bl.a.

*«Jeg håper at jeg neste gang vi treffes har mulighet til å presentere studenter, sa hun. (...)*

*Vi har hatt tradisjonsbåtbygging på UiT i mange år, representert ved Gunnar Eldjarns aktiviteter. Det var ganske modige tanker som lå til grunn for at båtbygging ble en del av universitetet, sa hun. Det fantes en vilje til å prøve å forstå kompleksiteten i båtbyggerkunsten, og det ble klart at det er mye tradisjonskultur som må læres før man kan bygge båt.*

*Universitetene har vært vant til å ta opp i seg det som er komplekst og vanskelig, sa Husebekk. Hun finner det naturlig at en båtbyggerutdanning kan tilhøre et breddeuniversitet fordi det er et fag som berører mange andre fag.*

*Vi har skjönt at det er nasjonal interesse for å bygge opp et kompetansemiljø på dette feltet. Det finnes en nasjonal vilje, sa hun. UiT er ikke de første som tar tak i liknende kunnskap, på NTNU i Trondheim har de allerede utviklet et studium i bygging av tradisjonelle hus.)*

En av de mange sakene Universitetsstyret behandlet i 2017-2018 i forbindelse med omorganiseringen av UiT var *Sak 15-18 Oppfølging av mulighetsstudie for Tromsø museum – universitetsmuseet*. Denne saken dreide seg om behandlingen av rapporten fra det såkalte Buresund-utvalget. Utvalget hadde bl.a. fått i oppdrag å gjøre en utredning av de faglige og strategiske mulighetene som kunne ligge i en nærmere integrasjon av fagmiljøer og virksomhet ved dagens Kunstfak og TMU.

I saksframlegget uttaler Universitetsdirektøren at han

*«mener at det (...) vil være riktig å åpne for at museet på sikt selv skal kunne drive undervisningsaktivitet og ha eksamensrett. Hensikten med dette er naturligvis ikke å skape parallelle studietilbud eller å bygge ut en utdanningsportefølje av et omfang som utarmer museets etablerte kjerneoppgaver. Formålet er derimot å åpne for utvikling av særskilte studietilbud knyttet til museumsoppdraget og fagmiljøenes kompetanse slik at museets funksjon på UiT styrkes og videreutvikles.*

I en fotnote til denne uttalelsen heter det følgende

*Et allerede påstartet initiativ som kan nevnes i den forbindelse er arbeidet med å utrede muligheten for en utdanning i tradisjonsbåtbygging. Initiativet er basert på et samarbeid mellom UiT, NTNU, Høgskolen på Vestlandet og utøvere av denne typen trebåtbygging. Utdanninger av dette slaget vil både kunne bidra til at tradisjonskunnskap blir tatt vare på, samt være i tråd med museets rolle som forvalter av immateriell kulturarv. (...)*

I september 2018 mottok dekan for det daværende kunstfaglige fakultet en henvendelse fra viserektor Eikeland på vegne av rektor hvor det gjøres rede for at UiTs ledelse på rektornivå et par år har arbeidet med å få på plass et formelt utdanningsløp i trebåtbygging. Det vises i denne sammenheng til bl.a. de ovenfor nevnte konferansene og et tydelig mål om at et studieprogram skal blir en del av porteføljen i den fusjonerte nye Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK).

Noen tid etter denne henvendelsen ble det holdt et møte mellom Eikeland, dekan Mælen og daværende faggruppelider for kunstutdanningene Markus Degerman. Her ble de ulike formelle krav til opprettelser av studier drøftet og det ble fra det kunstfaglige fagmiljøet pekt på at dersom man skal starte et studieprogram i tradisjonsbåtbygging på universitets- og høgskolenivå, må man trolig starte med et bachelorprogram. Det er god grunn til å anta at det ikke vil finnes kvalifiserte studenter for et opptak til et masterprogram.

Spørsmålet om å utrede muligheten for å starte et bachelorstudium i tradisjonsbåtbygging ble tatt opp kort tid etter etableringen av UMAK i forbindelse med vurderingen av om det skulle bevilges strategiske midler til en utredning. I UMAK-styresak 8-19 04.06.19 ble det gjort rede for hvilke søknader som var innvilget støtte fra de strategiske midlene Universitetsstyret hadde stilt til rådighet i forbindelse med fusjonen mellom daværende Tromsø Museum – Universitetsmuseet og Det kunstfaglige fakultet. Tradisjonsbåttutredningen ble innvilget 125 000 kr. av disse midlene. I tillegg ble det innvilget 125 000 kr. av UMAKs egne midler til utredningsprosjektet.

I søknaden om strategiske midler heter det at utredningen i første omgang må beskrive de sentrale fagområder i et tradisjonsbåtbyggeprogram. En slik beskrivelse skal så danne grunnlag for utforming av faglig innhold og læringsutbyttebeskrivelser som er sentrale elementer i et forslag om oppretting av studietilbud. Det må videre gis en kort beskrivelse av studietilbudet, strategisk forankring, studentrekruttering og samfunnsrelevans, finansiering og fagmiljø knyttet til studietilbudet.

Utredningsarbeidet ble igangsatt i siste halvdel av august 2019 og pågikk et halvt år til utgangen av januar 2020. Vedlagt finnes en rapport fra arbeidet. Rapporten er utformet

som et svar på de ulike krav og spørsmål som reises i en formell søknad om akkreditering av nye bachelor- og masterprogram ved UiT.

Rapporten er utformet i med uvurderlig bistand fra følgende entusiastiske båtbyggere, båtforskere og andre kunnskapspersoner:

- Einar Borgfjord, Leder i båtbyggeriet, Kystens Arv, Myrssjøen 44, 7105 Stadsbygd
- Gunnar Eldjarn, Båtbygger, båtforsker Universitetsmuseet, UMAK
- Jon Godal, Båtforsker
- Berit Osmundsen, Fagleg leiar Oselvarverkstaden
- Lisabeth Syltøy Fiske, Daglig leder Geitbåtmuseet
- Arne-Terje Sæther, Båtbygger, Kvaløya
- John Andersen, Båtbygger, Den Glade Høvel AS, Risør
- Eivind Falk, Instituttleder, Norsk håndverksinstitutt
- Ola Fjelltn, Båtbygger, Kvaløya
- Atle Ove Martinussen, Historiker og kulturverner, Bergen
- Mariann Mathisen, Historiker, Kvaløya
- Tore Friis Olsen, Seniorrådgiver, Forbundet KYSTEN
- Terje Planke, Førsteamanuensis, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Institutt for friluftsliv, idrett og kroppsøving, Campus Bø, Universitetet i Sørøst-Norge
- Camilla Rossing, Instituttleder, Norsk institutt for bunad og folkedrakt,
- Nils Marius Johansen Spesialrådgiver fartøyvern, Troms og Finnmark fylkeskommune
- Thomas Hansen, Daglig leder/Kjell M. Derås, Rådgiver, Mearrasiida, Billefjord

Arbeidet var ledet av Instituttleder Kjell Magne Mælen, Kunstakademiet med bistand fra Øyvind Edvardsen, nåværende fakultetsdirektør, Det juridiske fakultet.

## **RAPPORTENS KONKLUSJONER**

### **1. Studieplan**

Et forslag til studieplan er lagt ved rapporten. Det er ikke utarbeidet emneplaner, noe som er et formelt krav skal foreligge ved framleggelse av studieplan. Det har tidligere vært gitt unntak for en stegvis utarbeidelse og vedtak av emneplaner år for år.

Studiet er treårig og bygger på et faglig grunnlag basert på solid erfaring med trehåndverk og bruk av tradisjonsbåter. På dette studiet bygger hver student en ny båt hvert semester. Studenten blir veiledet av svært erfarne båtbyggere innen den enkelte tradisjon. I tillegg til å bygge båt inneholder studiet en rekke støttefag som skal tjene til å bygge opp under kunnskapene og ferdighetene som båtbygger. Det er et mål at studiet skal bidra til å sikre og videreføre så mye som mulig av den kunnskapen som har vært knyttet til bygging og bruk av båter. Studieprogrammets formål er derfor beskrevet slik i innledningen til vedlagte forslag til studieplan.

*En tradisjonsbåtbygger er trehåndverker. Selve handverkskunnskapen er:*

- *Et tenkende*
- *En trent kropp*

- *Trente sanser*
- *Trente håndgrep og handlingsmønstre*
- *Trente prosedyrer*
- *Tydelig indre bilde av form til den båten som blir lagd*
- *Trent i valg av material til de ulike delene av båten som skal lages*
- *Trent i bruk og stell av verktøy, til dels i å lage verktøy*
- *Dyp funksjonsforståelse for den båten som skal lages*

*På dette studiet bygger hver student en ny båt hvert semester. Studenten blir veiledet av svært erfarne båtbyggere innen den enkelte tradisjon. Etter endt studium skal du kunne arbeide som:*

- *Båtbygger innenfor en definert tradisjon*
- *Håndverker knyttet til museum og fartøyvern*
- *Dokumentasjons- og formidlingsoppgaver, samt arbeid med verneplaner.*
- *Instruktør og turleder med rigging, stell og bruk (fiske, roing, segling) av tradisjonsbåter*
- *Trehåndverker i andre yrkessammenhenger*

*Studiet vil bidra til å sikre og videreføre mye av den kunnskapen som har vært knyttet til bygging og bruk av båtar, og bidra til aktive båtbyggertradisjoner. Opplæring i, vedlikehold og utforsking av båtbyggertradisjonene i Norge er et ledd i arbeidet med å gjøre vårt samfunn kulturelt bærekraftig. Det bidrar til å erkjenne betydningen av tidligere tiders overlevelses- og tilpassingsevne. Dessuten mobiliseres kunnskap om ressurser og andre forhold som nærer og utvikler både folk, samfunn og natur der hvor folk bor og har bodd.*

Studiet er ikke et tradisjonelt akademisk studium. Å kunne bygge båt er fysisk konkret og samtidig svært abstrakt. Det er dette spenningsfeltet mellom det nære fysiske, konkrete og det indre bildet knyttet til forståelse av båtens funksjon og bruk som gjør dette studiet til noe spesielt. Det kunnskapssynet som ligger til grunn beskrives best med begrepet *handlingsbåren kunnskap*. Begrepet oppsto i 1994 under et møte ved *Håndverksregisteret* på Lillehammer. Innholdet i begrepet er ikke ulikt mesterlære og kan defineres som: «*den summen av røynsle og kunnende som i form av handlag, handlingsmønstre og oppfatning går i arv fra en generasjon til en annen i et kunnskapsbærende handlingsfellesskap. Ved overføring av handlingsbåren kunnskap er den grunnleggende læreformen herming kombinert med utprøving og personlig erfaring*».

Parallelt med de siste års begrepsfesting av handlingsbåren kunnskap har det også utviklet seg en vitenskapelig forskningsretning som benevnes *håndverksforskning*.

Håndverksforskningens problemstillinger handler mye om hvordan tradisjonskunnskap og handlingsbåren praksis kan utvide, og fordype forståelsen av kulturhistorie og glemte kunnskapstradisjoner.

Håndverksvitenskap er ett nytt begrep og nytt fagområde innen det akademiske feltet og tett forbundet med praktisk, handlingsbåren kunnskap. Forskningen skjer både i og om håndverk. I fokus står håndverkerens utøving og prosedyrer i relasjon til tradisjonen, råmaterialet, funksjonalitet og kvalitet. I Skandinavia er håndverksvitenskapen særlig ivaretatt og utviklet ved Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet, Sverige.

I utviklingen av studieplanen er det også tatt hensyn til studieprogrammets faglige relevans for arbeids- og samfunnsliv. Foruten at studiet vil bidra til å sikre og videreføre



mye av den kunnskapen som har vært knyttet til bygging og bruk av båter, og bidra til aktive båtbyggertradisjoner, vil det vil føye seg inn i rekken av tiltak som skal bidra til å verne de nordiske klinkbåtbyggertradisjoner. I denne sammenhengen vises det til den felles nordiske klinkbåtnominasjon som 24. mars ble oversendt for innskriving på UNESCOs representative liste over menneskehetens immaterielle kulturarv.

For øvrig legger studieplanen til grunn at opplæring i, vedlikehold og utforsking av båtbyggertradisjonene i Norge er et ledd i arbeidet med å gjøre vårt samfunn kulturelt bærekraftig. Det bidrar til å erkjenne betydningen av tidligere tiders overlevelsesevne og tilpassingsevne. Dessuten mobiliseres kunnskap om ressurser og andre forhold som nærer og utvikler både folk, samfunn og natur der hvor folk bor og har bodd.

## 2. Fagmiljø

Rapporten viser at et vesentlig forhold knyttet til dette studieprogrammet ikke er oppfylt – fagmiljøkravet – se rapporten punkt 11-18 – sidene 16-20.

En sentral forutsetning i studieplanen er at studiet skal være verkstedsbasert. Studieåret vil bli delt mellom læring og undervisning knyttet til et båtbyggerverksted, samlinger, videoforelesninger og selvstudium. Hoveddelene av undervisningen skjer i form av praktisk båtbygging i båtbyggerverksted hvor det i tillegg til undervisning også foregår kommersiell båtbygging utført av erfarne båtbyggere, lærlinger og i noen tilfeller elever under fagutdanning. Studenten vil inngå i et eksisterende fagmiljø nært knyttet til videreføring av spesifikke båtbyggertradisjoner. De vil altså inngå i et meget robust lærings- og arbeidsmiljø, selv om det – som det framgår av rapporten - i første omgang ikke være kapasitet nok ved verkstedene til mer enn en student av gangen – altså et opptak av fire studenter hver tredje år.

Rapporten foreslår at det til å begynne med legges opp til undervisning på fire desentraliserte læringsarenaer/ båtbyggerverksteder – se f.eks. side 3 under punktet «Kostnader og finansiering». På samme sted går det også fram hvilken faglig bemanning som anses tilstrekkelig i starten.

I flg. Studietilsynsforskriften skal *«minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet (...) utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal fagmiljøet for bachelorstudier bestå av minst 20 % ansatte med førstestillingskompetanse»*.

Bemanningen på dette studiet vil være fysisk fordelt mellom båtbyggerverkstedene og UiT.

Bemanning pr. verksted er beregnet til en 50 % stilling = et samlet stillingsbehov på to stillinger pr. år for alle fire verkstedene til sammen. Universitetslektorkompetanse vil være tilstrekkelig i disse stillingene. I tillegg kommer en faglig leder (førsteamanuensis) med undervisnings-oppgaver i 100 % stilling og gjestelærere i til sammen 30 % stilling pr. år.

Siden det ikke eksisterer andre høyere studietilbud i tradisjonsbåtbygging i Norge, i Norden eller så vidt vites heller ikke i Europa eller USA, er det ikke gitt hvilke kvalifikasjonskrav som skal settes. Det må derfor først gjennomføres en vurdering av

hvilke kompetansekrav som kan settes for ansettelse av vitenskapelig personell knyttet til dette programmet. Deretter skal det skje tilsetninger basert på konkrete kvalifikasjonsvurderinger.

### 3. Undervisningsfasiliteter

Rapporten og studieplanen beskriver en ordning med fire læringsarenaer/båtbyggerverksteder. Det må således inngås avtaler med de konkrete verkstedene hvor det framgår hvilke gjensidig forpliktelser som er knyttet til gjennomføring av studiet. UiT må stå for kvalitetssikringen av verkstedene som læringsarenaer.

Fra starten av er det ønskelig at følgende båtbyggerverksteder blir læringsarenaer – Oselvar-verkstden<sup>1</sup>, Geitbåtmuseet <sup>2</sup>, Museet Kystens Arv<sup>3</sup> og Gunnar Eldjarn Båtbyggeri<sup>4</sup>. Dette siste verkstedet eies av en privatperson og befinner seg på en privat tomt. Det vil kunne fungere som læringsarena i en overgangsfase, men må etterhvert erstattes med et nytt verksted med en annen eierform. Dette betyr at det også raskt må settes i gang et arbeid med å få etablert et permanent båtbyggerverksted for Nordlandsbåter i Tromsø.

### 4. Kostnader og finansiering

Det vises til dette punktet i rapporten – se sidene 3-5.

Utgifter:

Kostnadselementene er fra starten

- Driftsleie for hver anslagsvis satt til kr. 100 000/år = kr. 300 000 for tre år.
- Lønn inkl. sosiale utgifter samt kontorhold for en førsteamanuensis i 100 % stilling
- Lønn inkl. sosiale utgifter til sammen to hele universitetslektorstillinger
- Gjestelærere i til sammen 30 % stilling pr. år.
- Studieadministrativ kapasitet = 35 % i oppstart senere 25 % stilling
- Reise og oppholdsutgifter for undervisningspersonalet – kr. 100 000 pr. år
- Reise og oppholdsutgifter for gjestelærere – kr. 50 000 pr. år
- Material-/verktøypenger til hver student: kr. 3000 pr. år.
- To obligatoriske båtbrukeruker/studieturer i løpet av tre år: 100 000 kr. pr. tur.
- Dekning av interne utgifter til kontorhold, administrasjon o.l. indirekte kostnader

Det hefter en del usikkerhet knyttet til størrelsen på driftskostnadene Det vil imidlertid ikke overraske om det må påregnes en samlet driftsutgift på 3 – 3,5 mill. kr. i året.

Inntekter:

---

<sup>1</sup> Oslevarverkstden (<https://www.oslevarverkstden.no/>)

<sup>2</sup> Geitbåtmuseet (<http://www.nordmore.museum.no/bes%C3%B8k/heim/heim-geitb%C3%A5tmuseet>)

<sup>3</sup> Museet Kystens Arv (<https://kystensarv.no/>)

<sup>4</sup> Gunnar Eldjarn Båtbyggeri (<http://www.eldjarnbaat.no/>)



For en beregning legges det til grunn at det i første omgang bevilges (av UiT eller Stortinget) fire studieplasser i kategori B. Det vil ut fra 2020-tall si følgende inntekter:

- Basismidler i kat. B: 189 000/plass =
- Resultatmidler studiepoeng: 105 100/60 studiepoeng
- Resultatmidler kandidat: 78 600/kandidat

På denne bakgrunn kan det settes opp følgende inntektsoversikt.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7
Basis	756 000	756 000	756 000	756 000	756 000	756 000	756 000
Studiepoeng – 100 % gj.f.			420 000	420 000	420 000	420 000	420 000
Kandidater – 100 % gj.f.					314 000	314 000	314 000
	756 000	756 000	1 176 000	1 176 000	1 480 000	1 480 000	1 480 000

Det synes åpenbart at basis- og resultatmidler ikke vil dekke kostnadene – selv om man kalkulerer inn de midler som Universitetsmuseet i dag disponerer til lønn etc. til båtbygger Gunnar Eldjarn. Med et driftskostnad på 3,5 mill. kr. i året vil behovet for ekstern finansiering av driften inkl. dette siste variere med mellom ca. 2,2 mill. kr. det første året til ca. 1,5 mill. kr. fra år 5.

#### 5. Organisatorisk plassering av studieprogrammet

Rapporten anbefaler ingen organisatorisk plassering av programmet – dvs. hvilket av UMAKs tre institutter som den kan tenkes lagt til.

Hittil har det ikke vært utdanningsprogrammer ved Universitetsmuseet (UM). Buresund-utvalget satte i sin rapport søkelys på behovet for økt utdannings- og undervisningsaktivitet i tilknytning til museet. I høringsrunden uttalte UM at museet selv ikke driver utdanninger som krever eksamensrett. UM var bekymret for at av utdanninger knyttet til museet ville innebære en omlegging av virksomheten og ta bort ressurser fra museets lovpålagte oppgaver, for eksempel innenfor forvaltningsarkeologi (jf. Kulturminneloven) og forvaltning av vitenskapelige samlinger (jf. Universitets- og høyskoleloven).

Rent faglig sett er det UM som peker seg ut som lokalisering for tradisjonsbåtprogrammet fordi dagens personell er ansatt her, UM har ansvar for båtsamlinga og i dag jobber med bevaring og formidling av tradisjonene knyttet til bygging og bruk av Nordlandsbåten, og Nordlandsbåtens kultur- og kysthistoriske betydning.

Det er uaktuelt å legge et studieprogram i tradisjonsbåtbygging til Musikkonservatoriet som har studieprogram i musikk og drama. Kunstakademiet (KA) har tre ulike fagområder – forfatterstudiet, kunst og landskapsarkitektur. Så langt det gjelder spredning/sammensetning av studieprogrammer, kan KA være et aktuelt institutt for tradisjonsbåtutdanningen. Instituttet har imidlertid mange studieprogrammer med få ansatte pr. studieprogram, et relativt sett høyt antall deltidsansatte gjestelærere, merkbart krav til teknisk støtte - noe som fører til et stort samordningsbehov.

#### **DIREKTØRENS MERKNADER:**

Å bygge tradisjonsbåter er ikke det samme i dag som for 100 år siden. Da sto den enkelte båtbyggeren i en lokal tradisjon. Han – for det var flest menn - bygde i samsvar med lokal skikk for å ta ut tømmer og for å forme båtene alt etter hvor, til hva og for hvem som skulle bruke båten. For 100 år siden var det mange båtbyggere langs norskekysten. I dag er det få igjen og som følge av det, har det over mange år vært drøftet hvordan båtbyggerfaget kan ivaretas for framtida.

Tradisjonsbåten er et sentralt element i norsk kultur- og kysthistorie. Nordlandsbåten er kanskje det mest prominente eksemplet. Dens utbredelse fra Sør-Helgeland til Finnmark gjør at den faller naturlig innenfor den type kyst- og kulturhistoriske fenomener og objekter som et breddeuniversitet som UiT bør interessere seg for. Som det framgår av det ovenfor stående, reiser bestillingen flere spørsmål som hittil ikke er besvart:

#### Fagmiljø og merittering:

Å opprette et studietilbud i tradisjonsbåtbygging vil innebære en formalisering av noe som aldri tidligere har vært et universitets- eller høyskolefag. Denne typen «akademisering» av fagområder er ikke uproblematisk, men ikke ukjent for noen av fagmiljøene på UMAK. For de skapende og utøvende kunstfagene har «akademisering» vært en lenge pågående debatt som bl.a. gir seg tilkjenne i at man for disse fagområdene ikke bruker forskningsbegrepet, men kunstnerisk utviklingsarbeid.

Konkret vil denne problemstillingen få betydning når kompetansen til de faglig ansatte utenfor academia skal bedømmes. Arbeidet med å merittere ansatte ved læringsarenaene/båtbyggerverkstedene vil være omfattende. Det vil kreve oppsetting av kompetansekrav på et nytt akademisk fagområde, arbeid med å lete etter og sette sammen relevant bedømmelseskomite samt selve bedømmelsen. Siden dette skjer for første gang nasjonalt, kan en ikke garantere at det lar seg gjennomføre. Samlet sett vil dette medføre utgifter utover det som er vanlig for kompetansemerittering.

#### Økonomi

Det går tydelig fram av det ovenfor stående at utgifter til drift av studieprogrammet langt overstiger inntektene. Det går også fram at det vil være behov for på bygge et båtbyggerverksted i Tromsø som skal fasilitere student- og praksisplasser.

Dagens rammebevilgning til UMAK vil ikke dekke de løpende kostandene for denne utdanningen selv etter resultatmidlene kommer inn. Det gjelder også for det arbeidet som vil foregå fram til studieplan endelig er vedtatt og studiet er startet opp.

#### Konklusjon:

Direktøren viser til rapportens betraktninger om relasjonen til UMAK strategi og konkluderer med at et studieprogram i tradisjonsbåtbygging kan høre hjemme i/under fakultetets oppgaveportefølje. Direktøren anbefaler derfor at rapporten fra arbeidet med å utrede grunnlaget for et bachelorstudium i tradisjonsbåtbygging oversendes universitetsdirektøren som en forsøknad.

Dersom forsøknaden skulle bli godkjent og arbeidet med en søknad skal fortsette, er det en forutsetning at universitetsdirektøren så raskt som mulig avklarer om UMAKs ramme vil bli økt med midler til drift av studieprogrammet og forpliktende forsikringer om framtidig etablering av nødvendig infrastruktur, slik behovet beskrives i forsøknaden med vedlegg. Likeledes er det en forutsetning at UMAK får tildelt kr. 500 000 som øremerkes arbeidet med å ferdigstille søknaden og forberede oppstart.

Om det ikke bevilges nødvendige midler til drift av studieprogrammet vil arbeidet med søknad om oppretting av studieprogrammet avsluttes.

Lena Aarekol  
direktør

—

Kjell Magne Mælen  
instituttleder

—

*Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur*

Vedlegg

1 Rapport fra arbeidet med å utrede grunnlaget for et studium i tradisjonsbåtbygging